

تاریخ

ہفت قرن مبارزہ سیما ایرانیان

با حکومت امویان و عباسیان

(جلد اول)

تحقیق و تالیف :

عبدالرفیع حقیقت : رفیع

۱۳۹۲ خورشیدی

مؤسسه پژوهشی و انتشاراتی کومش
ناشر کتابهای:
فرهنگ و تاریخ و عرفان و هنر و ادبیات ایران
تقدیم می‌کند
(۱۲۴)

تاریخ هفت قرن مبارزه سیاسی ایرانیان
با حکومت امویان و عباسیان

پژوهش و نگارش:

عبدالرفیع حقیقت (رفیع)

جلد اول

چاپ اول - سال ۱۳۹۳ خورشیدی

۱۰۰۰ نسخه - قیمت ۳۰۰۰۰ تومان

چاپخانه احمدی - صالحی پیکان

شابک: ۹۶۳-۷۰۰۰-۹۶۲-۹۷۸

ISBN : 978-964-7000-96-3

تلفن: ۰۹۱۲۱۰۱۲۳۲۶-۸۸۰۲۸۰۰۳

www.komesh.com

info@komesh.com

سرسناسه: حقیقت، عبدالرفیع، ۱۳۱۳-	وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا.
عنوان و نام پدیدآور: تاریخ هفت قرن مبارزه سیاسی	
ایرانیان با حکومت امویان و عباسیان	موضوع: عباسیان -- تاریخ
تحقیق و تألیف عبدالرفیع حقیقت (رفیع).	امویان -- تاریخ
موضوع: ایران -- تاریخ -- ساسانیان، ۲۲۶-۶۵۱ م -- جنگ‌ها	
مشخصات نشر: تهران: کومش، ۱۳۹۴.	مشخصات ظاهری: ۶۷۶ ص
رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۳ ۷۲ ص / ۴۱۲ DSR	رده‌بندی دیویی: ۹۵۵/۰۳
شابک: ۹۶۳-۷۰۰۰-۹۶۴-۹۷۸	شماره کتابشناسی ملی: ۳۷۲۰۹۱۱

بنام خداوند هستی بخش

وظیفه اهل قلم

روشنگری وظیفه اهل قلم بود گر غیر این شود به خطا متهم بود
خوشبخت آن کسی که در این راه پرخطر روشنگر دلیر حدوث و قدم بود
(رفیع)

با در نظر گرفتن پژوهش‌های گسترده نگارنده در ابعاد مختلف تاریخ ایران پیرامون مطالب مربوط به ادبیات و هنر و عرفان و دین و مذهب و امور اجتماعی و سیاسی و تغییر و تحول آنها در طی ۵۵ سال تحقیق مستمر شبانه‌روزی خود که تاکنون ۱۲۰ مجلد محتوی هفتاد و دو هزار صفحه (۷۲۰۰۰) به قطع وزیری چاپ و منتشر شده و همواره مورد توجه و استقبال کم‌نظیر خوانندگان ارجمند در داخل و خارج از کشور قرار گرفته، بطوریکه برخی از آنها تاکنون دوازده تا پانزده بار تجدید چاپ شده است.^۱ در این پژوهش‌ها آنچه بیش از همه‌ی موضوعها توجه عمیق و دقیق نگارنده را به خود جلب کرده است، مقاومت سخت‌کوشانه و قابل توجه و تحسین برانگیز ملت فناناپذیر ایران در برابر بیگانگان خود فراز به ویژه حمله‌کنندگان به این کشور در تاریخ گذشته است که

۱. مهمترین آنها تاریخ نهضت‌های فکری ایرانیان در ۱۱ مجلد - تاریخ نهضت‌های ملی ایران در ۵ مجلد، قهرمانان ملی ایران در ۳ مجلد، تاریخ جنبش‌های مذهبی در ایران در ۵ مجلد، و تاریخ عرفان در ۸ مجلد، تاریخ فرهنگ و تمدن ایران در ۳ مجلد مختلف است.

نمونه مهم آنها حمله اسکندر و استقرار سلوکیان، حمله تازیان و استقرار حکومت جابرانه و خودکامه امویان و عباسیان و حمله مغولان و تیموریان و عثمانیان و غیره است. در این میان مبارزه ایرانیان با تازیان که به علت طول مدت به صورت های مختلف فکری و سیاسی و اجتماعی انجام شده از همه ی آنها مهم تر است. بنابراین بر خود لازم دانستم که برای روشن نمودن دقیق تر این مبارزات مدبرانه فکری و سیاسی و اجتماعی و مذهبی تحسین برانگیز ایرانیان که همواره با فداکاری ها و جانبازی های غرور انگیز ملی در طی هفت قرن یعنی هفتصد سال ادامه داشته است. کتابی زیر عنوان «تاریخ هفت قرن مبارزه سیاسی ایرانیان با حکومت امویان و عباسیان» تهیه و تنظیم کرده و به ملت فنانا پذیر و ماندگار ایران به ویژه جوانان علاقه مند به آگاهی های تاریخی تقدیم نمایم

هر که نامُخت از گذشت روزگار هیچ ناموزد ز هیچ آموزگار

و اکنون بسیار خوشوقتم که جلد اول آن چاپ و منتشر شده است.

آن زمینی که بر آن گریه خونین زده ام اشک من در دل او لعل گران خواهد بود

تهران - تخریش - بیست و هشتم آذر سال ۱۳۹۳ خورشیدی

عبدالرفیع حقیقت (رفیع)

فهرست مطالب کتاب

هفت قرن مبارزه سیاسی ایرانیان با حکومت امویان و عباسیان

صفحه	عنوان
۶۴	۳ وظیفه اهل قلم
۶۶	۲۳ مقام ایرانیان در تاریخ جهان
۷۴	تسلط ایران بر سواحل غربی و جنوبی خلیج فارس در دوران باستان
۷۵	۲۵ حمله تازیان به ایران
۷۵	۳۰ قیام و شورش مردم بحرین
۷۷	۳۱ برخورد های سرحدی بین تازیان و ایرانیان
۷۷	۳۲ جنگ زنجیر
۷۸	۳۴ پیشرفت خالد در سرحدات غربی ایران
۷۹	۳۶ اوضاع آشفته ایران در نیمه قرن هفتم میلادی
۸۰	۳۷ جنگ مثنی با سربازان ایرانی در کنار خرابه های بابل
۸۰	۳۹ جنگ مهران
۸۱	۴۲ مشاوره مهم عمر به سران عرب در مورد جنگ با ایرانیان
۸۴	۴۳ پیشرفت سعد بن ابی وقاص به سوی مرزهای ایران
۸۴	۴۶ اعزام هبیتی از طرف تازیان به نزد یزدگرد
۸۵	۴۷ جنگ قادسیه
۸۶	۶۰ آغاز پیکار در قادسیه
۸۸	پیشروی تازیان به سوی مداین
۸۹	دور نمای پایتخت بزرگ دولت ساسانیان
۹۰	نگرانی عمر هنگام جنگ با ایرانیان
۹۱	جنگ مرغاب
۹۲	جنگ جلولا
۹۳	تسخیر شهرهای بین النهرین
۹۴	شکست لشکر تازیان در جنگ دریائی
۹۵	غنائم خیره کننده در کف تازیان
۹۶	از وقایع شگفت انگیز تاریخ
۹۷	بنای شهرهای جدید عربی به جای شهرهای ایرانی
۹۸	حمله تازیان به اهواز
۹۹	پیکار در شوشتر
۱۰۰	حمله هرمزان
۱۰۱	حمله تازیان به شوش
۱۰۲	خیانت نابخسودنی
۱۰۳	جنگ نهاوند
۱۰۴	تلغین های یأس آور
۱۰۵	حمله تازیان به دینور و ماسپدان
۱۰۶	حمله تازیان به قم و کاشان

- ۱۳۲ دورنمای سال‌های آخر خلافت علی
 ۱۳۳ شورش و انقلاب در ایران
 ۱۳۳ شهادت حضرت علی (ع)
 ۱۳۴ کیفر ابن ملجم
 ۱۳۴ بیعت مسلمانان با حسن بن علی
 ۱۳۵ انتقال رسمی خلافت معاویه
 ۱۳۷ زیاده‌بینی حاکم فارس
 ۱۳۸ شهادت حسن بن علی (ع)
 ۱۳۸ ناراضی‌های مسلمانان از حکومت معاویه
 ۱۳۹ مرگ معاویه
 ۱۴۰ حکومت نکبت باز یزید
 ۱۴۰ شهادت حسین بن علی (ع) یا فاجعه بزرگ اسلامی
 ۱۴۱ دعوت حسین بن علی به کوفه
 ۱۴۱ حرکت حسین بن علی به سوی کوفه
 ۱۴۴ حرکت اهل بیت حسین به شام
 ۱۴۵ رفتار بی‌رحمانه عمال بنی‌امیه در ایران
 ۱۴۶ مبنای سیاست شیعه
 ۱۴۷ فرمانروای خراسان در زمان یزید
 ۱۴۸ مرگ یزید و جانشینانش
 ۱۴۸ طغیان و شورش مردم در عربستان و عراق و ایران
 ۱۴۹ قیام مختار
 ۱۵۰ تعقیب شمر بن ذی‌الجوشن
 ۱۵۸ پایان کار مختار
 ۱۵۹ بریده شدن سر همسر زیبای مختار به دست تازیان
 ۱۶۲ مبدأ جنبش فکری و سیاسی ایرانیان
 ۱۶۳ قیام خوارج ازرقه در عراق و ایران
 ۱۶۵ مرگ عبرت‌انگیز مصعب بن زبیر
 ۹۰ حمله تازیان به ری و قومس
 ۹۲ حمله تازیان به قزوین و زنجان
 ۹۳ حمله تازیان به اصفهان
 ۹۴ حمله تازیان به همدان
 ۹۵ حمله تازیان به آذربایجان
 ۹۷ حمله تازیان به موصل
 ۹۷ حمله تازیان به مهاباد
 ۹۸ جلوه‌های برتری فکری ایرانیان
 ۹۹ تأسیس سازمان دیوان محاسبات اسلامی به راهنمایی ایرانیان
 ۱۰۱ کشته شدن عمر به دست یک ایرانی
 ۱۰۴ خلافت عثمان
 ۱۰۵ شورش ایرانیان
 ۱۰۵ حمله تازیان به فارس
 ۱۰۷ مقاومت دلیرانه مردم استخر فارس
 ۱۰۷ حمله تازیان به کرمان
 ۱۰۸ حمله تازیان به سیستان
 ۱۱۰ حمله تازیان به گرگان و طبرستان
 ۱۱۲ حمله بیهوده تازیان به سرزمین گیلان
 ۱۱۳ حمله تازیان به خراسان
 ۱۱۶ حمله تازیان به ماوراءالنهر
 ۱۱۹ مرگ یزدگرد سوم آخرین پادشاه ساسانی
 ۱۲۲ دوره خلافت عثمان
 ۱۲۴ خلافت علی بن ابی‌طالب
 ۱۲۴ سرکشی معاویه
 ۱۲۵ جنگ صفین
 ۱۲۶ اعلام خلافت معاویه
 ۱۲۷ آغاز فتنه خوارج
 ۱۳۱ رفتار وحشیانه خوارج
 ۱۳۱ جنگ نهروان

دوره خلافت سلیمان بن عبدالملک ۲۰۰	ظهور حجاج بن یوسف مرد صفاک تاریخ .. ۱۶۹
قیام مردم خراسان بر ضد قتیبه ۲۰۰	طغیان عبداللہ بن خازم و پسرش موسی در خراسان ۱۷۰
جنگ‌های ناکامانه یزید، پسر مہلب در گرگان و طبرستان ۲۰۱	حجاج فرمانروای مقتدر عربستان و عراق و ایران ۱۷۱
اظهار عجز صریح و آشکار یزید پسر مہلب در طبرستان ۲۰۳	خطبہ وحشت‌آور حجاج در کوفہ ۱۷۲
جوی خون در گرگان ۲۰۵	وضع و حال مردم کشورهای تابع دولت اموی ۱۷۳
دوره خلافت عمر بن عبدالعزیز ۲۰۷	تلاش و کوشش مداوم ایرانیان بر ضد تازیان . ۱۷۵
لغو مالیات و هدیه‌های نوروز و مهرگان ... ۲۰۸	جنگ‌های حجاج بن یوسف و عمال وی با خوارج در ایران ۱۷۶
اوضاع خراسان در دوره عمر بن العزیز ... ۲۰۹	قیام شیب‌بن یزید شیبانی در عراق ۱۷۷
پسایان کار حکومت یزید پسر مہلب در خراسان ۲۱۰	طغیان خوارج در بحرین ۱۷۸
حکومت جراح پسر عبداللہ حکمی در خراسان ۲۱۱	جنگ مہلب با خوارج در قوس و جیرفت .. ۱۷۹
دوره خلافت یزید پسر عبدالملک ۲۱۱	جریان تسلط قطری بن فجاءہ رئیس خوارج بر طبرستان ۱۸۱
خروج یزید پسر مہلب و تسلط او بر عراق و ایران ۲۱۱	قیام پرشور عبدالرحمن بن اشعث ۱۸۴
آغاز جنبش سیاسی ایرانیان ۲۱۳	ابراز شہامت و دلاوری فیروز ایرانی ۱۸۷
فعالیت‌های محرمانہ ایرانیان در خراسان ... ۲۱۵	آغاز ضرب سکہ عربی ۱۸۸
فعالیت بکیرین ماہان در خراسان ۲۱۶	تبدیل خط و رقم دیوان محاسبات اسلامی از فارسی به عربی ۱۸۹
فعالیت ابوسلمہ خلال در تہیہ مقدمات انقلاب بر ضد بنی امیہ ۲۱۶	فرمانروایان خراسان در زمان حجاج ۱۹۱
اعدام دو نفر از پیشوایان سازمان زیرزمینی ناراضیان در خراسان ۲۱۷	خلافت ولید بن عبدالملک ۱۹۲
دوره خلافت ہشام بن عبدالملک ۲۱۷	فتح بخارا و سمرقند ۱۹۲
قیام پرشور و حیرت‌انگیز خداش در خراسان ۲۱۷	لشکر کشی قتیبه بہ سیستان و کابل ۱۹۵
شورش خوارج در سیستان ۲۱۹	شورش مردم خوارزم و سمرقند بر ضد قتیبه . ۱۹۵
ہیئت پنج نفری سازمان مخفی عباسیان در خراسان ۲۲۰	حملہ تازیان بہ سند ۱۹۶
	مرگ حجاج ۱۹۷
	دورنمای حکومت حجاج بن یوسف در عراق و ایران ۱۹۸

- خروج زید بن علی بن حسین بر ضد بنی امیه ۲۲۱
 انتصاب نصیر بن سیار به حکومت خراسان ۲۲۴
 دوره خلافت ولید بن اموی ۲۲۴
 خروج یحیی بن زید در خراسان ۲۲۵
 ظهور چهره درخشان ابومسلم ۲۲۷
 درگذشت محمد بن علی، پیشوای بزرگ انقلاب بر
 ضد امویان ۲۳۰
 دوره خلافت یزید بن ولید اموی و آغاز هرج و
 مرج ۲۳۱
 دوره خلافت مروان بن محمد بن مروان ۲۳۱
 خروج عبدالله بن مروان ۲۳۲
 اختلاف قبیله‌های یمنی و مضر در خراسان ۲۳۲
 کشته شدن ابراهیم بن محمد عباسی ۲۳۴
 شهر کوفه مرکز ستاد انقلابیون ۲۳۵
 چهار طبقه ناراضی از حکومت امویان ۲۳۶
 علل سقوط حکومت امویان ۲۳۷
 نهضت به آفرید ۲۳۷
 آئین به آفرید ۲۳۹
 نهضت خراسانیان ۲۴۱
 اعلام خطر نصیر بن سیار به آخرین خلیفه
 اموی ۲۴۲
 جنگ قحطبه سردار ابومسلم در گرگان ۲۴۴
 ابراز لیاقت قحطبه در اصفهان و نهاوند ۲۴۵
 پیشرفت قحطبه به سوی عراق ۲۴۶
 حسن پسر قحطبه سردار جدید سپاه
 خراسانیان ۲۴۸
 جنگ زاب یا بانگ تاریخی سقوط دولت
 بنی امیه ۲۴۹
 دوره خلافت ابوالعباس سفاح ۲۵۱
 توطئه قتل ابوسلمه ایرانی و شهادت وی ۲۵۲
 دسائس عباسیان بر ضد ابومسلم، سردار بزرگ
 خراسان ۲۵۵
 دوره خلافت ابوجعفر منصور ۲۵۶
 قتل ناجوانمردانه ابومسلم به دست منصور
 عباسی ۲۵۷
 دوران انقلاب و انتقام و خونخواهی ۲۶۰
 نائره انقلاب و شورش در ایران ۲۶۰
 قیام سنباد مجوس ۲۶۱
 قیام اسحق ترک ۲۶۵
 قیام رواندیان ۲۶۶
 قیام پرشور استاذفیس خراسان ۲۶۸
 قیام المقنع یا پیغمبر نقابدار خراسان ۲۷۲
 قیام یوسف برم ۲۷۹
 نهضت مدافعات ملی مردم طبرستان ۲۸۰
 قیام و انقلاب ملی حیرت‌انگیز مردم طبرستان بر
 ضد تازیان ۲۸۵
 از جان گذشتگی غرورانگیز و کم نظیر ملی یک
 نوجوان طبرستانی ۲۸۷
 جنگ میان‌انگیز ملی مردم طبرستان با
 فراشه ۲۸۹
 رفتار عبرت‌انگیز خالد برمکی در طبرستان ۲۹۱
 وطن پرستی نمایان یک اسیر طبرستانی ۲۹۱
 دوره نفوذ فکری و سیاسی ایرانیان ۲۹۳
 خلافت هارون الرشید ۲۹۳
 خروج یحیی بن عبدالله حسنی در گیلان ۲۹۳
 سستی مبانی اخلاقی در دربار خلافت ۲۹۵
 کامروائی میمون زبیده ۲۹۶
 عظمت دربار هارون الرشید ۲۹۶
 اوضاع طبرستان در زمان هارون الرشید ۲۹۷
 خروج مردم رستم‌دار ۲۹۸

سرود غم انگیز	۳۳۳	تمایل خلیفه به تصاحب و تسلط بر املاک	طبرستان	۲۹۹
اظهار عجز صریح امین در محاصره بغداد ..	۳۳۴	نفوذ عجیب برمکیان در دستگاه خلافت	عباسیان	۲۹۹
مرگ محمد امین	۳۳۶	سقوط تأثر انگیز برمکیان	۳۰۲	
اعلام خبر مرگ محمد امین	۳۳۸	علل سقوط و نابودی برمکیان	۳۰۵	
نفوذ عجیب فضل بن سهل ایرانی در مأمون ..	۳۳۹	حمایت و طرفداری برمکیان از علویان	۳۰۸	
ورود سر بریده محمد امین به مرو	۳۴۱	عبرت از ناپایداری قدرت	۳۰۹	
مرو پایتخت مورد علاقه مأمون	۳۴۱	علی بن عیسی، حاکم بیدادگر مشرق ایران ..	۳۰۹	
طاهر ذوالیمینین فرمانروای مطلق عراق ...	۳۴۲	سیستان یا مهد آزاد مردان ایران	۳۱۲	
خروج ابونصر خارجی	۳۴۳	قیام حمزه آذرک	۳۱۳	
آشوب و شورش در نیمه غربی قلمرو	۳۴۴	وصیت تاریخی هارون در خانه کعبه	۳۱۶	
خلافت	۳۴۴	عزل علی بن عیسی از حکومت مشرق ایران ..	۳۱۷	
قیام و خروج ابوالسرایا	۳۴۵	مرگ هارون الرشید	۳۱۷	
جنگ زهیر پسر مسیب با ابوالسرایا	۳۴۶	بامداد استقلال سیاسی ایران	۳۱۹	
جنگ عبدوس بن محمد با ابوالسرایا	۳۴۷	سیاست غلط هارون یا نقطه تجدید حیات	استقلال ایران	۳۱۹
مرگ ناگهانی ابن طباطبا و اقدامات بعدی	۳۴۷	اختلاف آشکار بین امین و مأمون	۳۲۳	
ابوالسرایا	۳۴۷	طاهر خراسانی پیشتاز و پایه گذار استقلال	ایران	۳۲۳
اغتشاش در بغداد	۳۴۸	علت انتساب طاهر به لقب ذوالیمینین	۳۲۴	
جنگ هرثمة بن اعین با ابوالسرایا	۳۵۰	جنگ طاهر ذوالیمینین با علی بن عیسی ...	۳۲۵	
نارنجانی مردم عراق از حکومت حسن بن	۳۵۱	جنگ طاهر با عبدالرحمن پسر جبلة	الاسدی	۳۲۶
سهل	۳۵۱	آشوب و انقلاب در بغداد	۳۲۷	
قتل هرثمة بن اعین	۳۵۱	پیشرفت طاهر ذوالیمینین به سوی بغداد ...	۳۲۹	
اعلام ولیعهدی حضرت علی بن موسی الرضا ..	۳۵۲	خلع خلافت از محمد امین در شهرهای مکه و	مدینه	۳۳۰
توجه بیش از حد مأمون به علی بن	۳۵۴	اقول ستاره اقبال امین	۳۳۱	
موسی الرضا	۳۵۴	محاصره شهر بغداد توسط طاهر ذوالیمینین ..	۳۳۱	
اعلام خلافت ابراهیم، عموی مأمون در	۳۵۵			
بغداد	۳۵۵			
جنگ های پی در پی بر سر خلافت مأمون و	۳۵۶			
عموش ابراهیم	۳۵۶			
مذاکره محرمانه علی بن موسی الرضا با مأمون در	۳۵۶			
مرو	۳۵۶			

اقدام سریع مأمون برای تحکیم مبانی خلافت خود.....	۳۵۷	بابک ۳۸۳	برخوردهای اولیه حکام آذربایجان و ارمنستان با
شهادت فضل بن سهل.....	۳۵۷	مقابله عبداللّه بن طاهر با بابک خرم‌دینی... ۳۸۶	
انتصاب حسن بن سهل به مقام وزارت.....	۳۶۱	قیام خرم‌دینان در سال ۲۱۸ هجری..... ۳۸۶	
شهادت علی بن موسی الرضا(ع).....	۳۶۱	جاویدان پسر شهرک..... ۳۸۷	
کامروائی‌های سیاسی مأمون.....	۳۶۳	بابک خرم‌دین..... ۳۸۷	
ورود مأمون به بغداد و اعلام تغییر سیاست وی.....	۳۶۴	جنگ خرم‌دینان در همدان..... ۳۹۲	
صدور فرمان عفو عمومی در بغداد.....	۳۶۵	خروج محمد بن قاسم علوی..... ۳۹۲	
جنون حسن بن سهل.....	۳۶۵	افشین اسروشنی..... ۳۹۴	
عفو ابراهیم بن مهدی و فضل بن ربیع.....	۳۶۶	افشین مأمور سرکوبی بابک گردید..... ۳۹۵	
طاهر ذوالیمینین حاکم جزیره و شام و مصر.....	۳۶۷	جنگ‌های بابک و افشین..... ۳۹۶	
طاهر خراسانی، رئیس پلیس دولت مأمون... ۳۶۷		شیخون بابک به اموال ارسالی از بغداد... ۳۹۸	
تهیه مقدمات حکومت طاهر ذوالیمینین بر خراسان.....	۳۶۸	قحطی در بین لشکریان افشین..... ۳۹۹	
عبداللّه بن طاهر حاکم جزیره و شام و مصر و مغرب.....	۳۷۱	جنگ هشتادسر..... ۴۰۰	
استقرار حکومت طاهریان در مشرق ایران... ۳۷۱		محاصره قلعه بڈ..... ۴۰۲	
سیاست طاهریان.....	۳۷۲	کشته شدن طرخان یکی از سرهنگان بابک..... ۴۰۳	
نگرانی مأمون از حکومت طاهر ذوالیمینین در مشرق ایران.....	۳۷۲	یاری خواستن بابک از امپراتور روم..... ۴۰۳	
مرگ ناگهانی و بی‌موقع طاهر ذوالیمینین... ۳۷۳		جنگ‌های قطعی افشین با بابک..... ۴۰۴	
حکومت موسی بن یحیی بن خالد برمکی در سند.....	۳۷۵	پیشروی افشین به سوی حصار بابک..... ۴۰۶	
سال‌های آخر خلافت مأمون و مرگ او.....	۳۷۶	فرار بابک از قلعه بڈ..... ۴۱۱	
نهضت خرم‌دینان.....	۳۷۸	آخرین تلاش‌های بابک..... ۴۱۱	
اثین خرم‌دینان.....	۳۸۱	ماجرای دستگیری بابک..... ۴۱۵	
هدف اصلی عقیده به تناسخ در شعبیه ایران.....	۳۸۱	روزهای آخر زندگی بابک و مرگ دلاورانه وی..... ۴۲۱	
آغاز به کار خرم‌دینان.....	۳۸۲	درجه خصومت خرم‌دینان با نازیان و پیروان آنان..... ۴۲۴	
		تشکیلات خرم‌دینان بعد از بابک..... ۴۲۶	
		نهضت مازیار طبرستانی..... ۴۲۸	
		اوضاع سیاسی طبرستان در آغاز قرن سوم هجری..... ۴۲۸	

- ۴۶۲ ناسپاسی و خیانت دیگر
 ابراز شهامت و شهادت کم نظیر دری سردار نام
 آور مازیار ۴۶۲
 ۴۶۵ ماجرای دستگیر شدن مازیار
 ۴۶۷ ناسپاسی بیش از حد کوهیار
 دستگیری عیال و بستگان مازیار و آتش زدن قصر
 وی ۴۶۷
 ۴۶۸ اموال و خزاین مازیار
 ۴۶۹ محل دفینه‌های مازیار
 ۴۷۰ کوهیار به‌سزای اعمال ناپسند خود رسید
 ۴۷۰ دستگیری دیلمیان طرفدار مازیار
 ۴۷۱ مازیار را به نزد عبداللّه بن طاهر بردند
 ۴۷۲ مازیار را به سوی عراق حرکت دادند
 سرانجام مازیار در حالت مستی راز بزرگی را افشا
 نمود ۴۷۲
 ۴۷۳ افشین درصدد نابودی خلیفه بود که دستگیر
 شد ۴۷۴
 ۴۷۵ قیام یکی از خویشاوندان افشین بر ضد
 معتصم ۴۷۶
 ۴۷۷ ورود قافله حامل مازیار به شهر سامره
 ۴۷۸ محاکمه تاریخی افشین
 ۴۷۹ نخستین اتهام افشین
 ۴۷۹ دومین اتهام افشین
 ۴۸۰ سومین اتهام افشین
 ۴۸۱ چهارمین اتهام افشین
 ۴۸۲ مازیار
 ۴۸۴ اعدام مازیار، فرمانروای طبرستان
 ۴۸۵ افشین به سرنوشت بابک و مازیار دچار شد
 ۴۸۶ رفتار وحشیانه و غیر انسانی معتصم
- ۴۲۹ مازیار عصیانگر بزرگ طبرستان
 همکاری و هم‌فکری منجم وطن پرست ایرانی با
 مازیار ۴۳۰
 ۴۳۲ آغاز فرمانروائی مازیار در طبرستان
 ۴۳۳ عزیمت بزیست منجم به طبرستان
 شورش مسلمانان آمل و سرکویی آنان توسط
 مازیار ۴۳۵
 ۴۳۷ مازیار فرمانروای کل طبرستان
 اوضاع عمومی خراسان در آغاز خلافت
 معتصم ۴۳۸
 ۴۳۹ اختلاف آشکار بین افشین و طاهریان
 ۴۴۱ قیام آشکار مازیار بر ضد خلیفه عباسی
 ۴۴۲ اختلاف مازیار با عبداللّه بن طاهر
 ۴۴۳ عقیده و دین مازیار
 ۴۴۴ شکایت مسلمانان طبرستان از رفتار مازیار
 ۴۴۷ اختلاف و اغتشاش در طبرستان
 ۴۴۹ آغاز جنگ بین عبداللّه بن طاهر و مازیار
 دورنمای موقعیت مازیار و استحکامات
 طبرستان ۴۵۰
 ۴۵۲ شدت عمل مازیار نسبت به اتباع خود
 نمونه‌ای از رفتار مازیار و عمال او در
 طبرستان ۴۵۲
 شکست فرمانده لشکر مازیار در سرحد
 گرگان ۴۵۴
 ۴۵۷ شکست دوم مازیار در سرحد قومس
 ۴۵۸ قیام مسلمانان ساری
 ۴۵۸ سازش کوهیار با حیان بن جبلة بر ضد مازیار
 ملاقات حسن عموی عبداللّه بن طاهر با کوهیار
 برادر مازیار ۴۶۰
 ۴۶۱ کوهیار در طمع حکومت طبرستان

مرج ۵۰۸	دوره تمصب و انحطاط فکری خلفای عباسی ۴۸۸
مرگ طاهر بن عبدالله و انتصاب ۵۰۸	نفوذ عجیب ترک‌ها در دستگاه خلافت معتصم ۴۸۸
فرزندش محمد به جای وی به حکومت خراسان ۵۰۸	خروج بوسعید جنبی در بحرین ۴۸۹
خروج یحیی علوی در کوفه ۵۰۹	مرگ معتصم و خلافت واثق‌الله ۴۹۰
قیام سپاه فارس برضد عامل آن ولایت ۵۱۰	شورش و آشوب در ارمنستان ۴۹۰
نهضت علویان در طبرستان ۵۱۲	مرگ عبدالله بن طاهر ۴۹۱
بررسی اوضاع سیاسی طبرستان بعد از مازیار ۵۱۳	مرگ واثق‌الله در جوانی ۴۹۲
قیام و خروج حسن بن زید علوی، معروف به داعی کبیر ۵۱۴	خلافت نکت‌بار متوکل عباسی ۴۹۲
پیشروی حسن بن زید علوی و آغاز جنگ‌های او با دشمنان ۵۱۶	تمصب شدید متوکل برضد ایرانیان و علویان ۴۹۴
عزیمت داعی کبیر به سوی ساری ۵۱۸	خراب کردن مرقد حسین بن علی (ع) و شخم زدن زمین آن ۴۹۵
هجوم شبانه داعی کبیر به ساری و فرار سلیمان بن عبدالله ۵۱۹	واجب شمردن طعن و لعن بزرگان شیعه، خصوص علی بن ابیطالب در دستگاه خلافت ۴۹۶
جنگ سلیمان بن عبدالله با داعی کبیر در حوالی ساری ۵۲۱	بی‌ثباتی رأی متوکل و عدم اعتماد او به اطرافیان خود ۴۹۷
جنگ لایق رود ۵۲۳	قیام محمد بن بعث در مرند ۴۹۹
پیش‌آمدهائی که به موفقیت داعی کبیر کمک کرد ۵۲۴	اعلامیه ولیعهدی سه پسر متوکل از طرف وی ۵۰۰
واقعه مرگ فنه، سردار لایق داعی کبیر ۵۲۵	قیام محمود بن فرج نیشابوری ۵۰۰
جنگ مجدّد سلیمان بن عبدالله با داعی کبیر در ساری ۵۲۶	شورش و آشوب در آذربایجان ۵۰۰
جنگ مسمغان یکی از یاران نامی و لایق داعی کبیر با سلیمان بن عبدالله ۵۲۷	حکومت محمد بن اسحاق بن ابراهیم بر عراق و فارس ۵۰۱
دشمنی اسپهبد قارن باوندی با اسپهبد بادوسپان ۵۲۸	سال‌های وحشت و اضطراب ۵۰۲
یاری خواستن سلیمان بن عبدالله از دیلمیان ۵۲۹	واقعه مرگ متوکل خلیفه جبار عباسی ۵۰۳
آخرین نبرد داعی کبیر با سلیمان بن عبدالله	داستان سرو کشمر (کاشمر) ۵۰۴
	خلافت کوتاه متعصر ۵۰۷
	خلافت مستعین و آغاز دوره آشوب و هرج و مرج

طاهری	۵۳۰	خروج صالح بن نصر با طلیعه ظهور
تسلیم شدن اجباری اسپهبد قارن باوندی ..	۵۳۱	صفاریان
تنظیم امور داخلی طبرستان توسط داعی		جنگ ابراهیم بن حنین قوسی والی سیستان با
کبیر	۵۳۱	صالح بن نصر
پیمان شکنی اسپهبد قارن و تعقیب او توسط		اختلاف یعقوب لیث و جوانمردان سیستانی با
داعی کبیر	۵۳۲	صالح بن نصر
شورش روستائیان آمل	۵۳۳	انتخاب درهم بن نصر به فرماندهی کل قیامگران
عصیان رستم بن زیرقان در یکی از روستاهای		سیستان
ساری	۵۳۳	سرانجام یعقوب لیث به مقام فرماندهی کل
توفیق سید حسن عقیقی، نماینده داعی کبیر در		رسید
ساری	۵۳۴	یعقوب لیث درخشانترین چهره تاریخی
همکاری حاکم قومس با اسپهبد قارن	۵۳۴	ایران
صدور فرمان های مذهبی از طرف داعی کبیر ..	۵۳۵	مقایسه ای بین طاهریان و صفاریان از نظر تمایل
برگزاری جشن یاستانی مهرگان در طبرستان ..	۵۳۵	ملی
شاهد دیگری بر تمایل داعی کبیر به عقاید		عقیده مذهبی یعقوب لیث
ایرانیان	۵۳۷	آغاز فرمانروایی یعقوب لیث در سیستان ..
شکست قطعی محمد بن نوح و فرار سلیمان بن		مذکره یعقوب با عمار خارجی
عبدالله از طبرستان	۵۳۸	جنگ یعقوب لیث و صالح بن نصر
گرگان نیز به تصرف داعی کبیر درآمد	۵۳۹	همکاری ازهر بن یحیی با یعقوب لیث
لشکرکشی داعی کبیر به کوهستان هزار		فرار صالح بن نصر به کابل
جرب	۵۳۹	سرکوبی گردن کشی به نام اسدویه البخارجی ..
خروج محمد بن جعفر در ری	۵۳۹	آخرین جنگ یعقوب لیث با صالح بن نصر ..
استیلای داعی کبیر بر ری و قزوین و ابهر و		صحنه دیگری از رشادت و بی باکی یعقوب
زنجان	۵۴۰	لیث
ایجاد قحطی در بغداد و سامره و خلع کردن		آغاز کامیابی یعقوب لیث
مستعین از خلافت	۵۴۰	مرگ صالح بن نصر در زندان یعقوب لیث ..
اعزام سپاه از عراق برای سرکوبی نهضت داعی		یعقوب، عمار خارجی را نیز از سر راه خود
کبیر	۵۴۲	برداشت
پیشروی موسی بن بغاء و مفلح در طبرستان ..	۵۴۲	جنگ یعقوب با گردن کشی ناشناخته شده ..
نهضت جوانمردان سیستانی	۵۴۵	جنگ یعقوب با صالح بن حجر

- ۵۶۶ یعقوب لیث عازم تسخیر هرات گردید
- ۵۶۷ فتح هرات به دست یعقوب لیث
- ۵۶۷ جنگ یعقوب لیث با سپهسالار خراسان
- و حشت و اضطراب آشکار طاهریان از پیشرفت
- ۵۶۸ سریع یعقوب لیث
- سرودن شعر فارسی برای اولین بار رسمیت
- ۵۷۰ یافت
- عهد تو را کرد حرم در عجم
- ۵۷۰ درخواست خلیفه معتز از یعقوب لیث
- ۵۷۳ یعقوب عازم تسخیر کرمان گردید
- ۵۷۴ تسخیر شهر بم توسط یعقوب لیث
- ۵۷۵ شهرهای کرمان یکی پس از دیگری به تصرف
- ۵۷۶ یعقوب درآمدند
- سرانجام یعقوب ایالت فارس را نیز به تصرف خود
- درآورد
- ۵۷۷ هدف و آرمان مقدس یاران و همراهان
- ۵۷۸ یعقوب
- ۵۷۸ غنایم جنگ‌های کرمان و فارس
- ۵۷۸ ارسال هدایا برای خلیفه
- ۵۷۹ بازگشت یعقوب از فارس به سیستان
- ۵۷۹ مرگ خلیفه معتز بالله
- ۵۸۰ خلافت کوتاه محمد مهتدی
- ۵۸۱ خلافت احمد معتمد
- قیام زنگیان مقیم عراق به سرداری یکنفر
- ۵۸۱ ایرانی
- ۵۸۳ فتنه زنگیان پانزده سال ادامه داشت
- ۵۸۴ یعقوب لیث در تعقیب پسر فراری رتبیل
- آغاز خلافت معتمد و تغییر سیاست دستگاه
- ۵۸۵ خلافت با یعقوب
- ۵۸۵ عزیمت مجدد یعقوب لیث به کرمان
- تسخیر مجدد کرمان و فارس از طرف یعقوب
- لیث
- ۵۸۶ سرانجام معتمد مجبور شد حکومت یعقوب را به
- رسمیت بشناسد
- ۵۸۶ یعقوب بلخ و بخارا را نیز به تصرف درآورد
- ۵۸۷ سرکوبی عبدالرحمن خارجی
- ۵۸۸ جلب رضایت خساراج خراسان از طرف
- ۵۸۹ یعقوب
- ۵۹۰ یعقوب به قصد سرکوبی و اضمحلال دولت
- طاهریان عازم خراسان گردید
- فرار احمدبن فضل سیستانی و عبداللّه بن
- محمدبن صالح از نیشابور به دامغان
- ۵۹۱ یعقوب جلو دروازه نیشابور فرود آمد
- ۵۹۲ آخرین فرمانروای طاهری به فرمان یعقوب
- دستگیر و زندانی شد
- ۵۹۲ شمشیر به جای فرمان خلیفه
- ۵۹۳ یعقوب فرمانروای کل مشرق ایران
- ۵۹۴ نمونه‌ای از آزاد مردی و آزاد اندیشی یعقوب
- لیث
- ۵۹۵ یعقوب لیث عازم گرگان شد
- ۵۹۶ فرار حسن بن زید علوی از ترس یعقوب
- لیث
- ۵۹۷ قیام مردم چالوس برضد نماینده یعقوب
- لیث
- ۵۹۸ بازگشت یعقوب لیث از طبرستان
- ۵۹۹ عجز یعقوب لیث از مقابله با حسن بن زید علوی
- در طبرستان
- ۵۹۹ جریان دستگیری و کشته شدن عبداللّه بن محمد
- سکزی
- ۶۰۱ نتیجه لشکرکشی یعقوب لیث به گرگان و

طبرستان.....	۶۰۱	آغاز پیکار یعقوب لیث با خلیفه معتمد	
نگرانی خلیفه معتمد از پیشرفت یعقوب		عباسی.....	۶۱۶
لیث.....	۶۰۲	خدعه و نیرنگ نابکارانه خلیفه معتمد در مقابله با	
پشیمانی یعقوب لیث از دستگیری سادات مقیم		یعقوب لیث.....	۶۱۷
طبرستان.....	۶۰۲	فرار محمد بن طاهر فرمانروای مقید طاهری از	
متابعت فرمانروایان محلی و گردنکشان خراسان		لشکرگاه یعقوب لیث.....	۶۱۹
از یعقوب لیث.....	۶۰۳	دلایل خام شدن یعقوب لیث در پیکار با خلیفه	
تأثیر شعر حنظله بادغیسی در احمد بن عبدالله		معتمد.....	۶۱۹
خجستانی.....	۶۰۴	بازگشت عمرو لیث از سیستان به جندی	
مراجعت یعقوب لیث به سیستان.....	۶۰۵	شاپور.....	۶۲۰
مصلحت اندیشی یعقوب لیث.....	۶۰۶	حماسه غرور انگیز ملی ایران.....	۶۲۱
سفر سوم یعقوب لیث به فارس.....	۶۰۶	یعقوب لیث احیاء کننده تاریخ قدیم ایران و	
علت مخالفت و دشمنی محمد زیدویه با یعقوب		بنیانگذار اولیه شاهنامه فردوسی.....	۶۲۳
لیث.....	۶۰۷	آخرین تلاش انتقام جویانه یعقوب لیث در حال	
شکست قطعی محمد بن واصل از یعقوب		بیماری.....	۶۲۵
لیث.....	۶۰۸	آرامگاه یعقوب لیث نام آورترین قهرمان ملی	
شادمانی خلیفه معتمد از شکست محمد بن		ایران.....	۶۲۵
واصل.....	۶۰۹	فهرست عام.....	۶۳۷
دستگیری محمد بن واصل حاکم فارس ...	۶۱۰	فهرست اعلام تاریخی و اسامی کتابها و فرق و	
شکنجه و آزار محمد بن واصل.....	۶۱۱	اقوام.....	۶۳۷
اختلاف آشکار بین یعقوب لیث و برادرش عمرو		فهرست اعلام جغرافیائی.....	۶۵۹
لیث.....	۶۱۲	فهرست آثار منتشر شده مؤلف این کتاب ..	۶۷۲
بار یافتن سفیران کشورهای خارجی به حضور			
یعقوب لیث.....	۶۱۲		
نگرانی خلیفه معتمد از نزدیک شدن یعقوب لیث			
به بغداد.....	۶۱۳		
توطئه چینی دستگاه خلافت بر ضد یعقوب			
لیث.....	۶۱۴		
یعقوب لیث عازم بغداد پایتخت دولت عباسیان			
گردید.....	۶۱۵		